



Fire ud af fem giver jern som injektion

Jern: Injektion er langt den hyppigste metode for tildeling af jern. 40 procent giver jern mere end en gang.

Af Morten Thomsen
mot@landbrugsmedierne.dk
tlf. 33 39 47 51

Dyrlægerne hos LVK Øst har sammen med Ceva Animal Health undersøgt 23 soholds brug af jern.

61 procent giver kun jern en gang, mens 39 procent giver jern to eller flere gange.

Ud af de 39 procent af besætningerne, der giver jern to gange, giver halvdelen alle pattegrise to gange, mens den anden halvdel giver jern efter behov.

83 procent giver injektionsjern. Øvrige fordeler sig på strøjern, i drikkevandet eller som pasta.

20 ud af 23 besætninger gav jern senest dag tre.

Det er dyrlæge Trine Månsson, LVK, der har stået for opgørelsen.

Hun tilføjer, at det er relativt sjældent, at

man ser kliniske tegn på jernmangel som blege og utrivelige grise.

Det betyder ifølge dyrlægen ikke, at der ikke er jernmangel hos pattegrisene, men at man måske ikke i første omgang tænker på jernmangel, når man ser blege og utrivelige grise.

Man kan naturligvis også sagtens have blege og utrivelige grise af andre årsager end jernmangel.

»Men i forbindelse med, at vi har undersøgt mange besætnings jernstatus, har vi i hvert fald fået øjnene op for, at vi ikke må overse jernmangel som årsag til for eksempel dårlig tilvækst i fare- og smågriseholdene«, lyder det fra Trine Månsson.

Flere end vi tror

Efter at hun er begyndt at måle blodets jernindhold, er hun overbevist om, at en del grise har jernmangel og, at problemet er mere udtalt end mange antager.



Somælk er en dårlig kilde til jern. Derfor er der behov for at supplere med ekstra jern. Arkivfoto LandbrugsMedierne.

flere besætninger kan få målt pattegrisenes indhold af hæmoglobin.

Grænseværdi

Der findes to grænseværdier for blodets hæmoglobinindhold: 90 og 110 gram pr. liter.

Grise med hæmoglobin-værdi under 90 menes at være i egentligt underskud, men det er først med et hæmoglobinniveau over 110, at man forventer, at effektiviteten ikke er negativ påvirket.

En undersøgelse hos Porcudyrlægerne viser, at grises hæmoglobinniveau svinger meget, selv i samme besætning. Laveste værdi var 57, mens en gris i nabostien havde en værdi på 112.

Når Sanne Leth, Porcus tester hæmoglobin-værdierne, måler hun på en stor, en mellem og en lille gris i hvert kuld for at få en repræsentativ værdi for besætningen.

Der var ikke noget tydeligt mønster i om værdierne fulgte

De første steder, man ser jernmangel, er hos opsamlingshold og hos de ældste grise i farestalden.

Når Trine Månsson ser jernmangel, råder hun til at supplere med ekstra jern til deling ud over den første tildeling.

»De fleste besætninger giver første behandling som injektion. Næste behandling kan typisk være strøjern eller drikkejern«, siger Trine Månsson.

Det bedste tidspunkt for den supplerende jernbehandling kan fastlægges ud fra en serie hæmoglobinmålinger, men vil normalt være i anden eller tredje leveuge.

»Vi kan lave en hæmoglobinprofil ud fra 20 til 30 prøver fordelt på de forskellige ugehold i farestalden«, siger hun.

LVK Øst har netop indkøbt ekstra Hemocue-målere, så

Trine Månsson



Dyrlæge
LVK Øst.



Plus 17 gram daglig tilvækst for ekstra jern

Af Morten Thomsen
mot@landbrugsmedierne.dk
tlf. 33 39 47 51

En undersøgelse fra 2017 (Bhattarai og medarb.) viser sammenhængen mellem hæmatologiske værdier før og efter fravæning i forhold til smågrisens tilvækst.

Grisene fik injektionsjern dag tre eller fire og blev blodprøvet omkring fravæning. Resultaterne

viser, at jo bedre hæmaglobinstatus ved fravæning, jo større tilvækst efter fravæning.

En stigning på 10 gram hæmoglobin/liter blod gav en forbedring af tilvæksten på 17,2 gram daglig vægtforøgelse i perioden tre uger efter fravæning.

Samme forfatter konkluderer i et andet studie, at de store grise i et kuld har større risiko for at udvikle jernmangel end de mellemste og de små grise.

Kommer let i underskud for jern

Jern er vigtigt for mange funktioner i kroppen, især til transport af ilt i blodet.

De er kun født med ca. 50 mg jern. Deres behov er omkring syv mg om dagen. Somælk er en dårlig kilde til jern og bidrager kun med et mg jern om dagen. Udendørs opdrættede grise får jern gennem jord, der er en god kilde.

De fleste grise er derfor i risiko for at udvikle anæmi, da deres kropsdepoter hurtigt bliver brugt. Grise kræver derfor ekstra jerntilførsel inden for de første dage efter fødsel.

Ved jernbehandling af pattegrise er behandlingsdosen 200 mg jern pr. gris. Jerntilskud gives i dag rutinemæssigt, men der kan ske uregelmæssigheder i tildelingen som forkert dosering, forkert injektion, luft i sprøjten, forkert tidspunkt, manglende tildeling og så videre.

»Hvis jeg ikke finder fejl i proceduren, anbefaler jeg at give ekstra jern«, siger dyrlæge Sanne Leth, Porcus.



Hvis grisene mangler jern, kan det betyde ringere tilvækst efter fravæning. Foto Morten Thomsen.

Hemocue

- Apparat til måling af blodets hæmaglobinindhold.
- Tag nogle få dråber blod fra grisens øre med en lille pipette.
- Hemocue måler i løbet af kort tid hæmaglobinindholdet i blodprøven.

grisenes størrelse, men hun finder til gengæld en tydelig forskel i niveau mellem besættningerne.

»Den gennemsnitlige værdi i de tre besættninger lå på henholdsvis 89, 99 og 109 gram/liter. Det tyder på, at nogle besættninger har et problem, mens andre ikke har det«, konkluderer Sanne Leth, Porcus.

Hun har også taget blodprøver af soen, men har ikke fundet nogen sammenhæng mellem soens hæmaglobinværdi og målingerne hos hendes pattegrise.

God erfaring med Feliqs

LVK-dyrlæge Trine Månsson har god erfaring med drikkejernsproduktet Feliqs. Ud over jern indeholder det blandt andet sukker, elektrolytter og mælkesyre, som hjælper grisene godt i gang efter faring.

»Ulempen er, at det kræver mere arbejde, da det skal tildeles flere gange dagligt i to-tre uger for at give god dækning med jern«, siger Trine Månsson.

Til gengæld er tilbagemeldingerne fra de

svineproducenter, der bruger Feliqs, at de kan spare at give mælk, som de ellers har givet i trug ved siden af.

Når de samtidig sparer injektionsbehandling med jern, er der en økonomisk gevinst ved produktet, og grisene undgår et nålestik med jern.

»Alle stik i grisen indebærer en risiko for infektion, så jo færre stik, jo bedre«, lyder det fra Trine Månsson.